

**MALA
NEDELJA
JE SVETILA
STR. 4**

**POZNAM GA,
PA
ITAK NIKA NE**

**VEJM
OD NJEGA
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 24. septembra 2009 ☼ Leto XIX, št. 39

Števanovci, 20. september

Porabsko-gorička rejč na odri

Kak smo tau že včeni od števanovske gledališke skupine, se Veseli pajdaši vsakšno leto navčijo eno nauvo igro v domanjom geziki, stero najprva doma v vesi notrapokažejo. Do tejamau je tau vsigdar na vüzemski pondejlek bilau, letos so se pa tak zgučali, ka na en den dejejo premiero Veseli pajdašov pa srečanje gledališki skupin, stero ga je ponavadi geseni organizirala števanovska slovenska samouprava. Tau se je zgodilo prejšnjo nedelo, gda je puna dvorana leko poglednila premiero igre »Sto je oče?«, pa dvej kratki igri od članov Kulturno umetniškoga društva Būdinci in Kulturno turističnoga društva Puconci. Gledališka skupina Veseli pajdaši že od začetka mau špila v domanjoj rejči, za nji je do leta 2006 pisala tekste ljudska pisateljica Irena Barber, po njeni smrti je tau nalogo prejkvzejo domanji školnik Laci Kovač. Od letos tadala njim pa pomaga režiser s Cankove Branko Pintarič.

Letos - kak do tejamau vsigdar - je njini cilj tō tau bijo, naj bi v dvorani sčaralūvali dobro volau.

Vesli pajdaši po predstavi, na sredini režiser Branko Pintarič, prvi z leje avtor teksta Laci Kovač

Člani kulturnoga društva iz Būdinec

Tema igre je za tau bila trno prilična, vej si pa leko mislite, ka vse leko vöpride, gda se za fotiva (nezakonski otrok), steri

se ešče ranč nej narodijo, išče oče. V porodnišnici (szülóthton) vküperporetijo vsi, steri bi leko krivi bili, ka se je tau dej-

te spočelo. Poštaš (njega trno posrečeno pa dobro špila Marija Kosar - Sösi), žüpan (Berta Dončec), pop (Gyöngyi Nemeš Domiter), policaj (Ildiko Merkli Domjan), školnik (Ana Nyíró) krivijo eden drugoga, vse kaj takšno vöovadijo, ka bi se ovak nigdar nej zvedlo. Ešče vekši kaos pa grata te, gda pride medicinska sestra (Aniko Kovač) z novico, ka je dejte čрно. Vsi bi mislili, ka si oddejeje, vejpa od nji niške nejma črne kauže. Ka pa te, gda se narodi drugo dejte, tau je pa bejlo! Pri tretjom de-

teti več sami ne dajo valati, pa očo začnejo iskati med gledalci... Najdejo ga ali nej, je nej važno (fontos), važno je tau, ka vsi, steri so bili v dvorani števanovskoga kulturnoga dauma, so se dodobra nasmejali. Ranč tak so je v smej spravili trgé igralci iz Būdinec s kratkov igrov, iz stero smo leko zvedli, ka vse se leko zgodi goslarom, fudašom, steri tri dni špilajo na gostüvanji. Püconka igralca sta pa pokazala, kakšne baje leko mamu v zakonskoj posteli.

Organizatora gledališkoga popodneva sta bili Slovenska samouprava Števanovci pa Zveza Slovincov na Madžarskom. Med gosti je predsednica Agica Holec pozdravila - ob domači lidi pa Goričanci - generalnoga konzula Draga Šiftarja s soprogo.

Dobra vola je tau nedelsko popodne nej falila nej pri igralcaj pa nej pri publiku. Pa je tau - v gnešnjom cajti, gda smo vsi nikak lagve vole pa zaskrbjeni, nej malo delo. Vej je pa smej pau zdravja!

Marijana Sukič

PRED DVAJSETIMI LETI SMO PISALI ZGODOVINO

Med 19. avgustom in 10. septembrom leta 1989 se je odigral največji dogodek zgodovine novega veka, ko je Madžarska odprla svoje meje proti zahodu. Začelo se je s tako imenovanim Panevropskim piknikom, ki je na mah brez prelijanja krvi naredil revolucijo, spremenil je diktaturo v demokracijo. Padla je bodeča žica, padla je prva opeka iz berlinskega zida, zgodovina je spremenila svojo smer, ki jo je predpisala Jalta. Po dolgih štirih desetletjih smo mi bili tisti, ki smo naredili prvi korak na poti ponovnega zedinjenja Evrope. Nihče ne dvomi o tem, da je to bilo svetovno-zgodovinsko dejanje.

Vsako leto se spominjamo tistih hrabrih mejnih stražarjev, ki 19. avgusta na Panevropskem pikniku niso odprli ognja na tiste vzhodnonemške državljane, ki so bežali čez naše meje, hrepeneč po svobodi. Vsak je storil na svojem mestu to, kar mu je narekovalo srce in s tem obenem tvegalo svojo lastno svobodo, ker takrat še nihče ni vedel, kaj jih čaka, kajti sovjetska armada je bila še v državi. Le zdelo se jim je, kot če bi to bil pravi čas, ko lahko obrnejo kolo zgodovine v nasprotno smer.

Gotovo se starejši še spominjate teh dogodkov panevropskega piknika, ko je majhna skupina madžarske opozicije in avstrijskih politikov dosegla, da za kratek čas blizu Soprona odprejo mejo, z namenom, da proslavijo dobrososedske odnose z Avstrijo. To priložnost je izkoristilo približno 600 državljanov iz Vzhodne Nemčije in pobegnili čez mejo.

Tega dne se je pripeljalo več deset tisoč vzhodnih Nemcev na Madžarsko v upanju, da tu lahko prestopijo madžarsko-avstrijsko mejo. Nastanili so jih na veleposlaništvih, v kampih, v parkih, v cerkvah. Honecker je neprestano protestiral pri sovjetski vladi zaradi tega, kaj si Madžarska dovoli. Toda zaman. Gorbačov ni storil ničesar. Gotovo so tu igrali vlogo

tudi notranjepolitični problemi Sovjetske zveze, toda ravno tako ne smemo podcenjevati tudi napredne politike Gorbačova, ki ni hotel zavirati kolesa takratnega razvoja. Gotovo sta se z Reaganom že zedinila, kaj in kako bo. 10. septembra so se odprle meje med Madžarsko in Avstrijo tudi za vzhodnonemške državljane. 9. novembra je bil dokončno porušen berlinski zid, in 3. oktobra 1990 sta se ponovno zedinili obe nemški državi, tako da je Nemška demokratična republika bila priključena k Zvezni republiki Nemčiji.

Tudi sama se spominjam majhnih epizod, ki so se dogajale v teh burnih dnevih. Vsak ve, da je bilo Blatno jezero leta in leta središče, kjer so se v letih hladne vojne srečevali med sabo sorodniki in prijatelji, državljani Zvezne in Demokratične republike Nemčije. Nekateri, predvsem starejši, pa so raje prihajali v kopalnišče Bük, ki je znano po svoji zdravilni termalni vodi. Državljanji Demokratične republike Nemčije so radi prihajali na Madžarsko, ker so tukaj uživali precejšnjo svobodo, ki jim je doma popolnoma primanjkovala, le forintov so imeli premalo. Nekje okrog tisoč forintov so dobili na dan in na osebo, kvečjemu za dva tedna. Prihajali so večinoma s prikolicami, ker so tako lažje shajali z denarjem. Od doma so si prinesli hrano, in nekaj, na črno zamenjanih zahodnih mark. Tisto zadnje poletje, leta 1989 pa naši prijatelji niso hoteli nazaj. Vsak je čakal nekaj, čakal je, da se bo zgodilo kako čudo. Nekaj nenavadnega je bilo v ozračju. Tudi moja prijateljica Hannelore in Klaus sta ves čas debatirala o tem, ali bi šla čez mejo v Avstrijo ali ne. Spraševala sta me o novicah, ki jih slišim iz dneva v dan na madžarskem radiu. Povedala sem jima, da sem se peljala v Avstrijo, in sem ob cesti pri mejnih prehodih videla nešteto zapuščenih osebnih avtomobilov in prikolic, lastniki katerih so

pobegnili čez mejo. Komaj mi je uspelo, da ju prepričam, naj onadva ne storita te neumnosti, kajti izropali jima bodo avtomobil, še preden ga cariniki najdejo in odpeljejo na varno. Prosila sem ju, naj še malo potrpi, ker bodo kmalu odprli meje tudi pri njih, in bosta tudi onadva lahko šla na zahod. Tu pri nas je bilo razvidno, da bo zaradi notranjih težav v Sovjetski zvezi in svojih naprednih idej Gorbačov pustil države vzhodno-srednje Evrope, torej tudi Vzhodno Nemčijo. »To je absolutno nemogoče«, mi je pripovedovala Hannelore. »Ti si ne moreš predstavljati, kakšen je pri nas režim. Do zadnjega dneva človek ne ve, ali bo lahko potoval ali ne. Že pozimi moramo vložiti prošnjo za potovanje na Madžarsko in komaj julija ali avgusta nas Stasi (zloglasna tajna policija) pokliče v svoje uradne prostore, da nam osebno preda potni list ali pa nas aretira. Naprej ne veš, kaj te tam čaka, veš le to, da bo vzdušje zlovesče. Sprašujejo te vsemogoče, iz česar lahko sklepaš, da te stalno nadzorujejo, ker imajo o tebi cel seznam podatkov. Večkrat ti tudi zagrozijo, tako, da tisti hip misliš, da te odpeljejo direktno v zapor. Ko si popolnoma prepričan, da potnega lista ne boš dobil in še vesel moraš biti, če sploh prideš ven, ti ga dajo v roke. Ko greš ven, sploh ne verjameš, da je to res, in stiskaš tisti potni list k sebi kot nek dragoceni zaklad.«

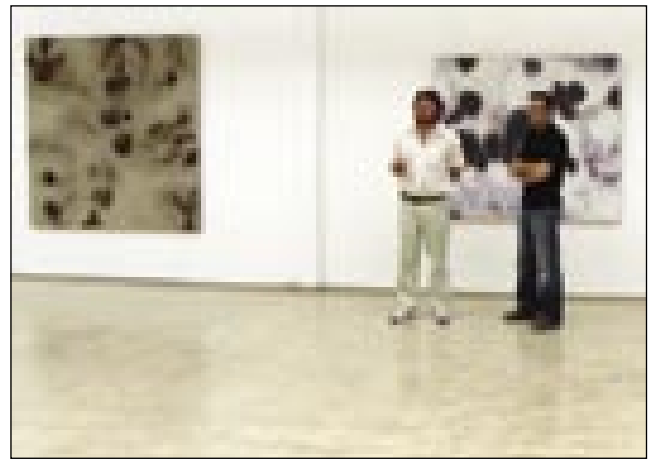
Leta 1989 vzhodni Nemci niso hoteli domov. Ostali so po več tednov v kopalnišču in čakali, kaj bo. Mi smo v glavnem vedeli, kateri so iz vzhodne Nemčije, in smo jim nosili kruh, sadje, malico, pecivo in podobno, ker jim je denarja že popolnoma zmanjkalo. Že so bili prisiljeni prodajati svoje stvari v vasi ali jih zamenjati za hrano. Tudi v kampu niso zahtevali od njih plačila za podaljšano »letovanje«. Pomagali so jim tudi Nemci iz Zahodne Nemčije. Metali so jim v priko-

Galerija Murska Sobota

MARJAN GUMILAR - ORGANIZMI: PREDSTANJE PODOBE

V soboški Galeriji so na ogled dela akademskega slikarja Marjana Gumilarja, tudi profesorja na ljubljanski Akademiji likovnih umetnosti. Osrednji del razstave so slike pod naslovom Organizmi, na galeriji pa prvič predstavljene risbe, ki so nastajale od leta 1997. Ob razstavi je izšel tudi bogat katalog - knjiga, v kateri avtorja in njegovo delo predstavljata umetnostna zgodovinarja Robert Inhof in Nadja Gnamuš.

Slikarstvo Marjana Gumilarja v duhu srednjeveške romantične tradicije govori o prepletu mikro- in makrokozmosa. »V nasprotju z Gumilarjevimi slikami iz njegovega zgodnjega obdobja, lahko o slikah iz njegovega zadnjega okna rečemo, da

Direktor galerije Robert Inhof in akademski slikar Marjan Gumilar

gre za okna, vendar zgolj v simboličnem pomenu pogledov v fragmente neke celote. Slike so sicer res ujete v slikovna polja, vendar ne govorijo o teh poljih, ampak nam z njihovo pomočjo govorijo o vsem, kar nas obdaja,« ocenjuje Robert Inhof. Slike nas prepričajo, da je Marjan Gumilar odličen in svoji umetnosti zavezan slikar, ki išče v svojem opusu logično kontinuiteto in se ne zadovolji z doseženim. Glavni pomen v najnovejših Gumilarjevih slikah ima madež, za katerega vemo, da ima značaj motnje: »Vendar se Gumilar takšnemu negativnemu pojmovanju madeža izogne in izpostavi predvsem pozitivni vidik madeža.«

Razmislek ob slikah Marjana Gumilarja je napisala Nadja Gnamuš. Za avtorico je Marjan Gumilar slikar, »ki se v medijsko spremenjeni strukturi realnosti zaveda dilem slikarstva, nikdar pa ni zares podvomil vanj.«

Za konec si privoščimo uganko: naslov razstave je Organizmi. Dobro pogledjmo, postavimo dve črki v oklepaj, in dobimo novo besedo. Katero?

Tekst in fotografija: eR

lice denar, otrokom so dajali po tisoč forintov, naj si kupijo sladole, ostalo pa lahko obdržijo. Iz solidarnosti so nekateri po cele dneve gladovali, kajti vseh niso mogli preskrbeti s hrano. Tako so živeli tukaj do 10. septembra, potem pa so vsi odšli čez madžarsko-avstrijsko mejo,

najprej domov, potem pa dalje na zahod. Včasih še pošljejo kakšno razglednico z dopusta iz kakšne eksotične države. Skušajo nadoknaditi vsa ta desetletja zamujena potovanja. Neverjetno je, kako čas hiti. Kakor bi bilo vse skupaj šele včeraj...

Suzana Guoth

VSE O VIDRI, KRALJICI VODA

V programu 12. praznika občine Gornji Petrovci je bilo tudi odprtje vidrinega raziskovalnega in turističnega centra Aqualutra v Križevcih. S tem so zaključili štiriinpolletni projekt LIFE Ohranjanje vidre na Goričkem, ki ga je skupaj z občino Gornji Petrovci vodil zavod za ohranjanje naravne dediščine Lutra s strokovno koordinatorko Marjano Honigsfeld Adamič.

Poleg znanstvenega proučevanja življenja vider in ugotavljanja, koliko jih na Goričkem še živi, so v zadnjem času opravili številne preventivne in druge akcije in z njimi opozorili prebivalce Goričkega, da je ta redka, skrivnostna in v preteklosti preganjana zver iz družine kun ogrožena, zato je potrebno storiti vse za njeno ohranitev. Vidrin center so zgradili v Križevcih, vidre živijo

v čistejših goričkih potokih, največ so jih doslej zasledili v Peskovskem in Mačkovskem potoku ter v dolini Male Krke v Križevcih. Za center so po-

V vidrinem centru v Križevcih je na ogled stalna razstava, na kateri lahko spoznamo, kakšna je ta redka žival; tu bodo nadaljevali s proučevanjem vider in obiskovalcem pojasnjevali vse o vidrah. Vsekakor zanimiva pridobitev za ta del Goričkega.

rabili 1,2 milijona evrov, od tega so iz Evropske unije dobili 43 odstotkov, od ministrstva za okolje in prostor 35 odstotkov, del denarja je prispevala

tudi Javna agencija za železniški promet Maribor in še nekateri manjši investitorji, vključno z gornjepetrovsko občino. Zgradba je iz lesa in se

lepo vključuje v obronek goričkega gozda. Župan Franc Šlihthuber je izrazil željo, naj vidrin center obišče čimveč ljudi od blizu in daleč, še zlasti mla-

dih. Center se vključuje v načrt razvoja turizma v občini, saj predvidevajo, da bodo najpozneje v naslednjih dveh letih uredili in odprli nekdanjo zelo priljubljeno turistično postojanko Pindža. Obnova in odprtje Pindže se je zavleklo zaradi lastniških razmerij s sosedi, kar je zdaj razrešeno, zagotavlja župan.

V centru je odprta stalna razstava, kjer lahko vidimo, kakšna pravzaprav je vidra, ki jo biologinja Marjana Honigsfeld Adamič proučuje dobra tri desetletja. Samec je dolg 120 centimetrov, ima še do pol metra dolg rep in tehta do 11 kilogramov, samica je nekoliko manjša in lažja. Koliko je zelo plašna, previdna in nočna žival, toliko bolj je krvoločna, pravijo ribiči. Z dokaj zahtevnim proučevanjem je ugotovljeno, da živi na Goričkem oko-

li 30 vider, kar je malo in dosti, kakor se vzame. Če bi bilo manj posegov človeka v okolje, bi bilo več tudi vider, zatrjuje Marjana Honigsfeld Adamič, ki jih je na Goričkem začela proučevati leta 1999, ko so začeli graditi železniško progo Murska Sobota - Hodoš. Vidra je tudi v grbu občine Gornji Petrovci.

Po odprtju vidrinega centra v Križevcih je bila naslednji dan - v programu praznika občine Gornji Petrovci - otvoritev asfaltirane lokalne ceste Kukeč - Bokrači. Gorička vas Kukeč je postala znana tudi po več ciklusih istoimenskih del akademskega slikarja Nikolaja Beera iz Križevca, letošnjega udeleženca 8. mednarodne likovne kolonije v Monoštru.

Tekst in fotografija:
Ernest Ružič

Vedno več porabskih dijakov se odloča za študij v Sloveniji

V novem akademskem letu 2009/2010 bo študij v Sloveniji začelo pet porabskih dijakov. Ker se je študijsko leto na Madžarskem že začelo na začetku septembra, so že bili vsi v pričakovanju, ali bodo sprejeti v Ljubljani.

Težko pričakovana pisma so dobili prejšnji teden; vsi so bili obveščeni, da jim je bila za študij dodeljena štipendija s strani Ministrstva RS za šolstvo in šport. V tem letu bodo najprej razvijali svoje znanje slovenskega jezika na Celoletni šoli, ki jo organizira Filozofska fakulteta.

Izmed petih dijakov sem se pogovarjala z dvema, ki sta povedala, zakaj sta se odločila za študij v Slo-

veniji.

Beata Dančec je dijakinja iz Magyarlaka, blizu Monoštra. Njen oče je iz Števanovcev, tako da je Beata pri starih starših vedno slišala porabsko narečje, v šoli pa

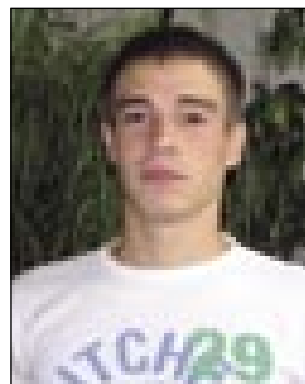
Beata Dančec

se ni učila slovenščine. Šele v četrtem letniku gimnazije se je odločila, da bi študirala

v Sloveniji, zato je po maturi začela hoditi na inštrukcije slovenščine. »Zelo me veseli ta možnost študija v Ljubljani, saj sem vedno želela študirati v tujini. Zelo rada se učim jezike, pri odločitvi za študij v Sloveniji so me podpirali tudi moji starši, ki so vedno dejali, da je učenje jezikov zelo pomembno. Od moje inštruktorice sem že veliko slišala o študiju v Ljubljani, in že z veseljem čakam novo šolsko leto na Celoletni šoli, potem pa študij na fakulteti. Predvsem me zanima turizem in gostinstvo,« - pravi Beata.

Bence Bugan se je po dveh letih študija na Madžarskem odločil, da bo raje

študiral v Sloveniji. Študiral je gozdarstvo na fakulteti v Sopronu, pa mu ta študij nekako ni ugajal. »Jaz vidim več možnosti v študiju v

Bence Bugán

Sloveniji, zato sem se odločil, da bom zaprosil za štipendijo v Ljubljani. Po Celoletni šoli slovenskega jezika bi rad študiral var-

stvo okolja,« - je povedal. Tudi Bence je začetnik, slovenskega jezika se ni nikoli učil. »Ker sem celo poletje delal, nisem imel časa, da bi hodil na inštrukcije. Jezik mi je všeč, mislim pa, da bo na začetku precej težko, vendar se bom potrudil in upam, da bom lahko premagal ovire. Zagotovo se bo težko navaditi na novo okolje, ampak imam več znancev, ki študirajo v Ljubljani in mi bodo lahko pomagali.« Novim porabskim študentom v Ljubljani želimo veliko lepih trenutkov, novih prijateljstev, predvsem pa pridobivanje novih znanj in uspešen študij.

Nikoletta Vajda

OD SLOVENIJE...

Slovenija in Hrvaška dosegli dogovor

Slovenija in Hrvaška sta na pogovorih premierov Boruta Pahorja in Jadranke Kosor v Ljubljani dosegli dogovor o nadaljevanju hrvaških pristopnih pogajanj z EU in rešitvi spora o meji s posredovanjem EU na podlagi zadnjega predloga evropskega komisarja Ollija Rehna 15. junija. Z njim naj bi rešili zastoj, do katerega je prišlo v zadnjih desetih mesecih pri približevanju Hrvaške EU zaradi preudiciranja meje v njeni pristopni dokumentaciji. Kosorjeva je švedskemu predsedstvu EU poslala izjavo, da noben dokument v pristopnem procesu Hrvaške ne preudicira meje in Stockholm pozvala k sklicu medvladne konference za Hrvaško. Švedsko predsedstvo EU je v odgovoru sporočilo, da bo medvladna konferenca o nadaljevanju pristopnih pogajanj Hrvaške z EU 2. oktobra in da bodo hkrati, na isti dan, sklicali nadaljevanje pogajanj med Hrvaško in Slovenijo o meji.

Vlada napovedala zamrznitev plač

Vlada je sindikatom javnega sektorja predstavila splošen ekonomski položaj v državi in predloge za zamrznitev plač javnih uslužbenec. Kot osnovno izhodišče si je pri pripravi dveletnega proračuna postavila, da obseg mase bruto plač v letu 2010 ostane enak kot letos. Ob tem je minister za delo Ivan Svetlik za leto 2010 napovedal tudi zamrznitev pokojnin in socialnih transferjev.

Dan vrnitve Primorske k matični domovini

Primorska je bila leta 1947 k Sloveniji oziroma takrat Jugoslaviji priključena prav zaradi naravnoosvobodilnega boja, kateremu so se Primorci leta 1943 enotno priključili po dveh desetletjih fašističnega zatiranja, je na državni proslavi ob dnevu vrnitve Primorske k matični domovini v Kobaridu poudaril premier Borut Pahor. Dan vrnitve Primorske k matični domovini se v Sloveniji praznuje v spomin na uveljavitev pariške mirovne pogodbe 15. septembra 1947, ki je takratni Jugoslaviji prinesla velik del Primorske, Istro južno od Mirne, Reko, Zadar in otoke.

Mala Nedelja je svetila

V soboto, 5. septembra, so pevci ljudskih pesmi iz Male Nedelje svetili (praznovali) 20. obletnico svojga spejvanja. Dvajsti lejt je nej malo cajta. V tej dvajsti lejtaj so dosta svojoga praustoga časa aldüvali za vaje pa nastope. Začnili

Podpis Listine pobratenja na odri. Lejvo voditeljica števanovski pevk Magda Bartakovič, na pravo gospod Ludvik

so dvajsti lejt mlajši pod vodstvom nam vsejm poznanoga gospauda Ludvika. On je nej samo njuv vodja, liki je napiso reči vnaugi pesmi, stere pevci spejvajo. V tej dvajsti lejtaj so meli »Fantje od Male Nedelje« dosta nastopov po Sloveniji pa na tihinskom. Dostafart so popejali v Porabji tō, nazadnje na Porabskom dnevi na

Gorenjom Seniki. Leko povejmo, ka so znani po tom, ka so ime Male Nedelje vnaugi spoznali po lejpom popejvanji tej zagnani pa dobri pevcev. Števanovske ljudske pevke so bile vsikšo leto pozvane na njine programe, priredit-

ve (rendezvény). Za dvajsto obletnico so pa mele ejkstra velko čast, ka so podpisale Listino pobratenja. Na toj prireditvi je nastaupilo šest skupin, ali najbolje so bile počaščene števanovske ženske. Po podpisu listine so ešče spopejvale tri pesmi, stere so v nabito punoj dvorani pozdravili z dugim ploskanjom. Za vse vküper, za

njuvo pozornost do Porabja, iskreno prijateljstvo, za duga lejta sodelüvanja z njimi, se je v imeni Zveze Slovincov na Madžarskom zavalila mentorica števanovske skupine gospa Marija Rituper. Njej so se tō zavalili za trüd, ka je pevke navčila telko lejpi naut. Gospaud Ludvik, steri je biu zagvüšno »zvezda« večera, je za števanovske pevke emo

Števanovske pevke z gospo Marijo Rituper, za mikrofonom g. Ludvik

ejkstra guč, na konci njinoga nastopa je pa ešče zrecitirau (szavalt) pesem, stereo je napiso za vse Porabje pa Porabce. Po prireditvi so bili vsi nastopajoči pozvani na zaključek, gde so jih bogato pogostili.

Gospaud Ludvik pa njegovi pevci so šli od gosta do gosta pa se z njimi prijazno spominali časov sodelovanja. Na konci je pa zadonejla lejpa slovenska pesem tō.

Srečne pa zadovoljne so se naše pevke iz Števanovec vračale domau v Porabje z občutkom, ka njiva matična država ma eden lejpi kraj – Malo Nedeljo – gde je poštvülejo pa

gde živijo pobrateni bratje »Fantje iz Male Nedelje«. Zato velka vala za dvajsetletno zvestoto (hűségért).

M. Rituper

Športno srečanje v Čepincaj

Je že tradicija, ka se športniki z vesi Dolenji Senik in Čepinci vsako leto srečajo en popoldan, se pogovarjajo, igrajo nogomet in se družijo. Tau srečanje organizira pri nas na Dolenjom Seniki Slovenska manjšinska samouprava. Eno leto je pri nas, drugo leto v Čepincaj. Lansko leto smo svetili 30. obletnico tega sodelovanja, bilo je pri nas na Seniki. Letos so bili oni na vrsti, so nas pozvali 5. septembra, v soboto. Okoli podneva smo se napotili z avtobusom proti Verici potem pa v Čepince. Bilo nas je kauli 30, zvečino ma mladi športniki, ki radi špilajo nogomet. Bilo nas je kauli 10 taši, šteri smo jim navijali in ploskali. Čepinčarji

so nas z veseljem čakali pred kulturnim daumom in so nas pogostili s obedom. Gospaud Jože Korpič so nas s toplimi rečami pozdravili in rekli, ka vüpajo, da de tau srečanje še naprej tak aktivno. Župan so nam tō lepe reči pravli in se veselili, ka tau prijateljstvo že tak dolgo drži.

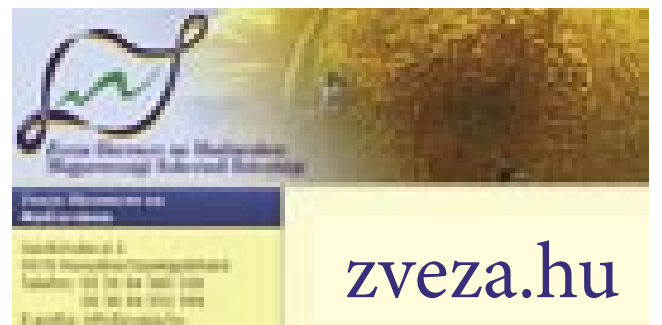
Naš župan je tō obečo, ka de podpiro tau srečanje kak igralec pa kak župan. Med obedom smo se fanj pogovarjali. Bilo je dobro poslušati, da so se Jože Korpič spominjali na tiste čase, gda so se najoprvin srečali s Porabskimi Slovenci z Dolenjoga Senika. Oni so bili na žalost že pokojni Irena Barber, Istvan Šömenek in Ödön Treiber. Hvala njim, ka

se je tau sodelovanje začnilo. Gda smo končali z obedom in smo si žejo pogasili, okoli tretje vöre smo se pelali na športno igrišče. Športniki so se zravnali v meze in se je začnila tekma. Oprvin so špilali mladi. Oni so bola čemerasto, za zmago špilali, tej starejši pa bole za prijateljstvo. Starejši so hitro žedni gratali, na telko, ka so mogli med tekrov

posanco vina spiti. Brž je čas odišo. Po žmani večerji smo se poslovili in obečali eden drugomi, ka se naslednje leto srečamo pri nas na Dolenjom Seniki.

Čepinčarom lepa hvala za pogostitev, našomi šoferi za vožnjo in vsem tistim, ki so pomagali pri organiziranji, Baug plati.

Marija Čato

Tikvin bograč

Turistično društvo Lipovci pa Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota sta letos pripravila tridnevni program v Lipovcih pod menjom 7. *Praznik buč-pozdrav jeseni*. V nedelo, 13. septembra, je bilo cejlidnevni program, gda je Turistično društvo svetišlo 15. jubilej svojga dela tü. Funkcionari so na veliko priznali pa pohvalili društvo, posaba pa najbola delo predsednika društva Janeza Bezjaka. Ka tikvi je bilau v tau vesi vöpostavleno! Pri nas bi že telko tikvi Rabo leko zastavile, etak bi bar nej mogla več vövdariti.

V cejlodnevnom programi se je pred podnevom v paudrugi vöri küjo tikvin bograč na vsefale formo v 17 mali kotlaj. Tau tjöjanje že tak na velki dé, ka je zvöjn domanji »pravi pa pestji« tjöjarov bilau ešče iz tri

Porabske küjarce, Klara pa Marijana Fodor

rosagov, med njimi Duo Fodor od Slovenske zveze iz Porabja na Vogskom. Tista larma, druk, pripravlanje! No, pa najgrost, sto ka dá vcuj zvöjn danoga telečoga mesa, tikvi pa olaja. Nisterni so rejsan pune stole meli s tašimi »čerelijarami«. Najbaugši, - najprve tri ekipe - tjöjardje so gratali ranč tisti, steri so pri tjöjanji dostafale tašni rastlin, začimb (fűszer) nöjcali, ka za dobro zdravdje slöjzijo. Müva z Marijano Fodor sva šlé samo dve pa oprvin, etak sva pri tejm ešče inaša, müva sva šle na tau, naj sküjava fejs žmani bograč. Tau so nama potrdili pa svedočili lücki djedci! Vejmo, »vsakši kočiš svojga konja hvali«. Sto ne vördje v naja, naj sam vösproba doma! Müve sva si tü gora djala, ka va doma po tejm namesto »fözeléka« raj tikvin bograč tjöjale. Pa tau tü, ka se na drügo leto tü zglasive. Kak so nas organizatorji čakali, gora prijali, vse pod rokau delali, je pa za peldo postaviti valaun. Baug

Küjarske ekipe (csapat) pa organizatorge

plati! Zadvečerek v kulturnom programi so pa med drügimi števanoske ljudske pevke Slovenske zveze tü zapopejvale svoje pesmi pod vodstvom Marije Rituper, steroj se je s pripovedanjem žmani pa malo masni prejkumurski vicov pršikalo lüstvo pomiriti v tiučo, potistim pa v velki smej sprajti. Vsi, steri smo od Slovenske zveze leko bili na taum veselom dnevi, Turističnomi društvi v Lipovcih gratulejramo, se lepau zahvalimo - posaba gospaudi Janezi Bezjaki - za pozvanje, pogostitev pa dobro volo!

Klara Fodor

VI. Narodnostni den v Sombotelu

V soboto, 12. septembra, so samouprave in društva sombotelski Hrvatov, Nemcov, Romov in Slovincov organizirali srečanje že šesto paut v Škanzeni. Nemci majo samo otroške skupine v vrtci in osnovni šoli, Hrvatje zvün vrtca in osnovne šole majo pevski zbor vözraščeni, šteri se zove - Djurdjice (Gyöngyvírág). Letos so oprvin vküper spejvali na odri »stari in mladi«, skor tak, kak inda svejta v držini. Od Slovincov so spejvale Sombotelske spominčice. Romi so letos meli nauvo mladinsko skupino sombotelske romske samouprave, v šteroj so mladi plesali tak, kak so se od starcov navčili.

Po programi so Sombotelčani eške dugo vküper bili in spejvali v Slovenskoj izi. Za tau so dobili pomauč od Zveze Slovincov tö.

-mkm-

Mlajši iz vrtca so plesali pa nemški spejvali

Hrvaški šaularge so z vözraščeni vküper spejvali

Sombotelske spominčice

... DO MADŽARSKE

Raziskava o stranki Jobbik

Inštitut za progresijo je izvedel raziskavo o stranki Jobbik, ki se je dobro odrezala na spomladanskih volitvah v Evropski parlament, kamor je poslala tri poslance. O tem, za kakšno stranko imajo Jobbik, je bilo vprašanih 3500 anketirancev. Po mnenju pristašev stranke in volivcev večje opozicijske stranke Fidesz je za stranko najbolj značilen pridevnik »trda«, volivci levice pa so jo označili za skrajno. Na vprašanje, ali obstaja na Madžarskem stranka, ki zastopa skrajno ideologijo, je 68 odstotkov vprašanih odgovorilo pritrdilno in kot tako označilo stranko Jobbik. Približno polovica vprašanih meni, da bo omenjena stranka na naslednjih volitvah prišla v parlament, čeprav se polovica le-teh tega ne bi veselila. Ali bo stranka, če pride v parlament, prišla v vladno koalicijo? 43 odstotkov vprašanih je mnenja, da verjetno ne, 28 odstotkov pravi, da verjetno da. Da bo imela skrajna desničarska stranka vladno vlogo v naslednjem mandatu, so najbolj prepričani pristaši stranke same (67 %).

Dohodki vodilnih v državnih podjetjih so javni podatki

Po sklepu vlade so morali vodilni v javnih podjetjih (direktorji, menedžerji itd.) do 15. septembra objaviti podatke o svojih dohodkih na spletnih straneh podjetja ali institucije. Gre za podjetja, katerih večinski lastnik je država ali so v občinski lasti. Povod za sklep je bil škandal pri Budimpeštanskem prometnem podjetju (BKV), ko so prišli na dan podatki, da so nekaterim vodilnim kadrom izplačali več deset milijonov odpravnine. Nekateri osebni dohodki so presenetili javnost, tudi samega premiera. Najvišjo bruto osnovno plačo ima vladni pooblaščenec za gradnjo nove podzemne železnice (okrog 8 milijonov na mesec), sledi generalni direktor Madžarske izvožno-uvozne banke (3 milijone 621 tisoč forintov). Generalni direktor Madžarske pošte zasluži 2 milijona 840 tisoč forintov. Najmanj med direktorji podjetij, ki spadajo pod d.o.o. za nacionalno imetje, zasluži vodja kobilarne v Bábolni, 300 tisoč forintov.

Poznam ga, pa itak nika ne vejm od njega

Dostokrat tak mislimo, ka poznamo nekakoga, pa itak nika ne vejm od njega. Vsakši den se srečamo z njim, vidimo ga, vejm, ka dela, dapa kak človeka ga ne poznamo. Potejm, kak mo prilike meli, vsigdar nekakoga nutpokažamo, sto je nam spoznani, pa bi radi več vedli od njega. Zdaj je v našom »objektivi« Šanji Bedič iz Slovenske vesi.

• Šanji, tebe vsikši tak pozna kak ravnatelja Srednje strokovne šole III. Béla v Monoštri, dapa tau po mojem samo malo lidi zna, ka se je s teuv godilo pred tem, ka si prišo na tau šaulo. Rejsan, gde si ti začno najprvin delati? »Gda sam skončo gimnazijo v Monoštri, sam tak brodo, ka se vönavčim za tolmača za angleški pa rusoški gezik. Žau - te mi je rejsan bilau trno žau

zglaslo pokojni števanovski predsednik vaškoga sveta in me je zvau delat v kulturni dom in v šaulo rusoški jezik včit - na eno leto.«

• Kelko lejt je gratalo s toga ednoga leta? »Iz toga ednoga leta je gratalo deset. Od leta 1975 do

Šanji Bedič

1985 sam delo v Števanovci.«

• Kak si se počüto v Števanovci? »Zdaj tó tak mislim, tau so bila moja najlepša lejta. Od

kedon gnauk pa v Andovci. Moji prejdnji, kolegi, mlajši in vsi lidgé iz trej vasi so bili čudoviti. Spoštüvo sam nji in tau sam nazaj daubo od njih tó - do tega mau. Medtem sam končo visoko šaulo. Potejm sam včiu na osnovni šauli madžarsko literaturo in slovnico, rusoški jezik in telovadbo. Lejpe uspehe smo dosegli z roketmetno ekipo. Dosti smo tekmovali v naši županiji in v Sloveniji. Leko povejm: rejsan smo bili padaši z dijaki in oni so tau nikdar nej vöponücali.«

• Ka je z roketmetno ekipo gratalo, gda so vözopojdli osnovno šaulo? »Pozneje je iz te roketmetne ekipe gratala ena dobra nogometna ekipa. Tak mislim, če z učenci nekaj res dosežeš, oni v svojem življenju tau ne pozabijo. Tadala bodo nesli tisto, ka so radi delali, drügo ka pa njim

nej bilau všeč, se jim nej vidlo, pozabijo.«

• Kak si prišo iz Števanovec v Monošter? »Leta 1985 so me že drugič poiskali iz Monoštra, naj pridem ta delat. Z žmetnim srcem sam začno delo v Varaši septembra toga leta. 4 lejta sam delo na partijskom komiteji, eno leto v gimnaziji. Od leta 1990 do zdaj pa službo mam na Srednji strokovni šoli Béla III.«

• Gda si grato ravnatelj (igazgató)? »Dva leta sam včiu madžarščino, od leta 1992 sam ravnateljšole. Leko povejm, da sam se na vsakšom delovnom mesti dobro poz-

no, dobro počüto in sam se dosta navčo. Končo sam dosta šaul, univerzo, dapa vsigdar sam prosti človek ostano. Koma sam leko, sam pomago.«

• Šanji, dosta vse si dosejno že v življenji, dapa dja tak vidim, ka si itak taši praušti človek austo, kak si té bijo, gda si v Števanovci začno včiti. »Nigdar sam nej pozabo, ka je vsakši človek gnaki. Če sam glij ravnatelj, vsigdar sam delo pri starišaj doma po njivaj. Že več kot 10 lejt sam svetnik občine

(önkormányzati képvise-lő) v Varaši. Skurok vsakši den se srečam s človeškimi problemi zvöjn šaule, pa v šauli tó. Vidim, kak žmetno vnaugi lidgé živijo. Pa tau tó vidim, ka tisti, steri so nej djizdavi, steri ne letijo vsikdar samo za pejnezi, majo lejpi, veseli, spokojni žitek.«

• Kakšne cilje maš ešče? »Dostafele cilje ešče imam. Če od nji samo 20 procentov leko ešče naredim, te dobro bau, te mo zadovolen.«

Šanji (prvi s prave) pred kakšnimi 25 lejti s števanovskimi mlajši

- nejsa me goravzeli na visoko šaulo. Z materjo sva se zgučala, ka mo na eno leto delat išo v restavrაციo »Tromejnik«. Tam sam daubo delo.«

• Rejsan si delo kak kelnar? »Nejsam začno natakarsko delo zatau, ka se je pri nas

zazranka do večera sam delo: in vsakšo minuto z veseljom, z radostjo. Dopodneva sam včiu v šauli, popodneva smo se ukvarjali z mlajši na športnom igrišči (nogomet, roketmet, atletika), večer sam bijo v kulturnom domi ali v knjižnici v Števanovci, vsakši

Pismo iz Sobote

Vse je v redi

Lüblene moje, dragi moji, nete vörvali, depa vse je vredi. Ja, vse je najbolje vredi, vse je ranč tak, kak mora biti pa eške baukše. Poglente, naši podje, ka brsejo labdo, so vse baukši pa baukši. Ovi drugi, ka mečejo nut v tisti cejker, so tó nej tak za nikoj. Eden, ka poganja bicikli, je ranč tak vse baukši pa baukši. Kak je naj nej vse v rejdi, če pa smo tak dobri!?

Vörvlite mi, po dugom časi se mamoznouva radi, se poštvüvmo. Samo ka kakši gol damo, samo ka več damo košov, ka smo bole nagli od drüghih pa na vse ta pozabimo. Nega več nikšni problemov. Zaprav, problemi ostanejo, depa odidejo ta nin daleč vkraj. Mojo taščo Regino, trno čedno žensko, so nika noge bolele. Vej pa vejte, kak je tou, lejta svoje s seuv prinesejo. Depa eto so k nam Polacke prišli, ka do se z nami naganjali za labdo. Vcejlak na mejri je gledala teve. Pa je eden naš trno lepou brsno pa je dau gol. Tou bi vi mogli videti pa čüti! Tak je gor skoučila, kak bi najbolje mlade noge mejla. Depa tou je eške nej biu konec. Dali so eške eden gol! Potejm je nej samo gnouk skočila, liki je skakala, kak bi fejder mejla v nogaj. Pa je spadno eške tretji gol! Ponjem je nej samo skakala, liki je plesala tó, kak bi bila na karnevali v Rio de Janeiroji.

Moj pajdaš Pali se trno dobro v šport razmej. Naši košarkarji so trno lagvo zbili tiste iz Srbije. Tak mi je pripovejdo od toga, kak bi se šlou za žitek. Oči so njemi sijale, roke trpetale, lampe pa lobotale pa li lobotale, kak smo dobri, kak smo najboukši.

»Na, zakoj ti sploj pripovedavlem od toga, vej si pa znan gleda?« se je nin po ednoj vöri dun stavo.

Pa sam njemi pravo, ka sam nej gleda, ka name šport ne miga najbolje. Kak groubo se je doj svado!

»Ti si nej normalen! Kak tou ne gledaš!? Vej pa za nas de! Vsikši, ka kaj na sebe dá, tau mora gledati. Pa ge ti živeš!« sam čako, ka eške kaj za vüje dobim.

Moram povedati, ka so me drugi možakarge v krčmej tó čüdnogledali. Vejm, so si brodili gnako kak té moj Pali. Tau, ka je njegva žena že dve leti brezi slüžbe, tau je sploj nej več važno bilau. Pa tau tó nej, ka so nam tisti den znouva dragši bencin vlejvali v autone. Škeu sam nika od toga povedati pa so me brž doj vgasnoli, ka se je na teveni začno športni komentar, kak smo dobri, kak smo vödobri, kak smo najboukši.

Miki

Karči Holec

OTROŠKI

S tem naslovom se je v Murski Soboti med 24. in 27. avgustom odvijala 7. mednarodna

Na otvoritvi razstave pomočnica ravnateljice murskosoboškega vrtca Helena Drk in predsednik ZS Jože Hirnök

likovna kolonija, na kateri so ustvarjali najmlajši umetniki iz štirih vrtcev iz Avstrije, Hrvaške, Porabja in Slovenije. Glavni namen kolonije je bil poleg druženja in spoznavanja vrstnikov iz drugih držav tudi možnost likovnega izražanja in umetniškega ustvarjanja, vse skupaj pa je bilo prepleteno z

igro. Otroške umetniške stvaritve iz likovnega tabora so že bile na ogled v Murski Soboti, 16. septembra pa se je razstava selila v

Porabje. Ob odprtju v razstavnici dvorani v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru je udeležence in navzoče otroke iz vrtca Monošter in Slovenska ves pozdravil predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök.

»Po nekem angleškem umetnostnem zgodovinarju je

»Umetnost ne pozna meja«

vsak človek po svoje umetnik. To ste tudi vi in tiste stvari, ki ste jih vi oziroma vaši sovrstniki ustvarjali v taboru, izražajo vaš pogled na svet. Upam, da bodo nekoč nekateri izmed vas postali priznani umetniki,« - je povedal.

S strani murskosoboškega vrtca je navzoče nagovorila pomočnica ravnateljice Helena Drk.

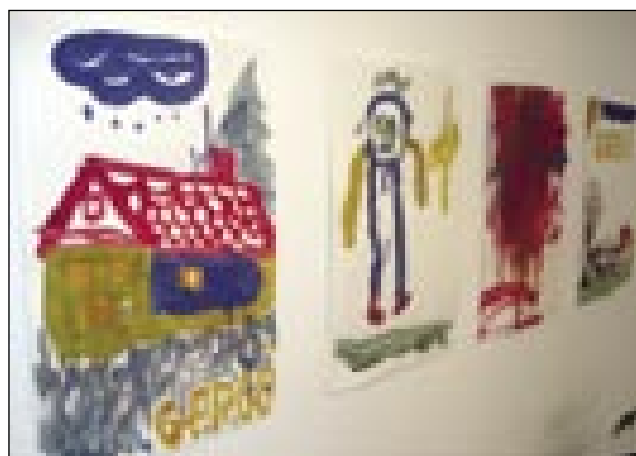
»Me zelo veseli, da lahko sodelujemo tudi v taki obliki in bi želela, da se aktivneje udeležujete podobnih likovnih prireditev. Moja želja je, da se še naprej družimo v takih oblikah, v strokovni pomoči, kot smo jo opravljali do sedaj. Izdelki, risbe, vse, kar vidite, je odraz otrok iz štirih držav. Vesela sem, da ste sprejeli to razstavo, kar dokazuje, da nas umetnost lahko povezuje.«

Izdelke, ki so nastali na likovni koloniji, si bo v Monoštru mogoče ogledati do 9. oktobra.

Nikoletta Vajda

Otroci iz vrtca Monošter in Slovenska ves

Otroške stvaritve

Marika Kardinar na gornjeseniški šoli

V začetku novega šolskega leta, 10. septembra, so učen-

ci na naši šoli smo lahko pozdravili direktorja Zavoda

Točno ob enajstih smo se zbrali v telovadnici. Gospod Hvala in gospod Sekereš sta vodila program. Za lep začetek smo si ogledali izreden film o športu, spoznali smo 65 vrst športa, videli smo solze radosti, veselja in solze žalosti, razočaranja.

V drugem delu programa pa nam je gospa Marika povedala, da ima 39 medalj s svetovnih in evropskih tekmovanj in več kot 200 drugih. Nekatere izmed teh so lahko vzeli v roke vsi učenci, saj jih je gospa Marika

skupnim fotografiranjem. Večkratna svetovna prvakinja v kegljanju bi rada dosegla, da

žarskem, da so gostje obiskali našo šolo in hvala za lepo ter izjemno doživetje.

Večkratna svetovna prvakinja v kegljanju Marika Kardinar med gornjeseniškimi učenci

Marika Kardinar, član slovenskega olimpijskega komiteja Vili Sekereš, pri kameri direktor Zavoda za šport in medije Beno Hvala

MLAŠEČI

ci Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča na Gornjem Seniku dobili izjemne goste.

za šport in medije, gospoda Bena Hvalo, člana OKS gospoda Vilija Sekereša in večkratno svetovno prvakinja v kegljanju gospo Mariko Kardinar.

dala na ogled. Športnica je z veseljem odgovarjala na vsa naša vprašanja. Tudi učenci so bili pridni, vsi smo uživali v programu. Prireditev se je končala s

bi tudi kegljanje spadalo med olimpijske športe. Želimo ji, naj se ji ta želja uresniči! Hvala organizatorjem, hvala gospodu Hirnöku, predsedniku Zveze Slovencev na Mad-

Ildiko Dončec Treiber
ravnateljica DOŠ
Gornji Senik
Posnetka:
A. Takač

KAUT

